



МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Факультет № 1
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
теорії та історії держави і права
протокол № 9 від 15.08.2023 р.

Завідувач кафедри

Ігор ЛОГВИНЕНКО

ОСНОВИ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА (ОК.24)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кафедра	Кафедра теорії та історії держави і права (http://univd.edu.ua/uk/dir/1354/kafedra-teorii-ta-istorii-derzhavy-i-prava)
Контактний телефон	+38 067 763-74-78
E-mail	kaftdp1f@gmail.com
ЛЕКТОР	
	Безуса Юлія Олегівна, доцент кафедри теорії та історії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент E-mail: bezusaau@gmail.com Лекційний потік: факультет № 2
Назва освітньо-професійної програми	Облік і оподаткування (Облікова аналітика)
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	071 Облік і оподаткування (Облікова аналітика)
Статус дисципліни	Обов'язкових компонент освітньо-професійної програми, вивчається в 1 семестрі I курсу навчання
Мета вивчення	Оволодіння здобувачами вищої освіти системою загальнотеоретичних сучасних знань про основні закономірності виникнення,

	розвитку і функціонування держави і права, а також формування у здобувачів вищої освіти професійної правової культури, орієнтованої на загальнолюдські ідеали і цінності та методологічних, базових основ наукового розуміння держави і права, державно-правових явищ, розвитку правового мислення.
Завдання вивчення дисципліни	<p>Пізнання та засвоєння здобувачами вищої освіти основних понять про державу та право, їх сутність, структуру та призначення у системі державотворення; вироблення компетенцій щодо аналізу та застосування отриманих знань; розвиток у здобувачів вищої освіти навиків самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань у ході вивчення дисципліни.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на понятійному рівні: основи теоретико-правових положень, що стосуються виникнення, становлення, розвитку та функціонування держави і права; основи юридичних понять і категорій; - на фундаментальному рівні: особливості державно-правових явищ та основних юридичних понять і категорій; - на практично-творчому рівні: правові основи тлумачення норм права; особливості застосовування правових приписів при виконанні своїх службових повноважень; основні принципи законності та правопорядку у суспільстві; форми і методи поширення правових знань серед населення; форми та порядок надання правової допомоги громадянам; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на репродуктивному рівні: відтворювати основні поняття та категорії дисципліни; - алгоритмічному рівні: довільно використовувати засвоєні знання для правильного формулювання складних юридичних понять і категорій з подальшим їх використанням при вивченні галузевих дисциплін; вірно тлумачити норми права; безпомилково застосовувати правові приписи

	<p>при виконанні своїх службових повноважень;</p> <ul style="list-style-type: none"> - на евристичному рівні: на основі засвоєння загальнотеоретичних знань про державно-правові явища вміти з наукових позицій давати їм правильну оцінку, розкривати їх дійсну сутність, розуміти соціальне призначення, місце і роль у політичній системі і громадянському суспільстві; знаходити шляхи розв'язання задач, що виникають у працівника поліції під час виконання професійних обов'язків, сприяти формуванню у громадян поваги до права і закону; - на творчому рівні: переосмислювати наявні знання стосовно нових фактів; адаптувати раніше отримані знання, вміння та навички до змінних умов та нестандартних ситуацій; самостійно вести експериментальну, науково-дослідницьку діяльність.
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS/годинах	2 кредити ECTS (загальний обсяг - 60 год.)
	- аудиторна робота: 30 год., з них:
	- самостійна робота: 30 год.
Форми та види проведення навчальних занять	<p>Форма навчання – денна.</p> <p>Види навчальних занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекції: 16 год. для денної форми навчання; - семінарські заняття: 14 год. для денної форми навчання; - самостійна робота: 30 год. для денної форми навчання.
Самостійна робота	Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка тез доповідей до конференцій.
Індивідуальні завдання	Цільові виступи, доповіді
Необхідне обладнання	Мультимедійне обладнання (ноутбук, проектор), комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет.
Мова викладання	Українська
Контроль	<p>Методи контролю:</p> <p>усний та письмовий (опитування на семінарських заняттях; участь в дискусіях, цільові виступи, виконання самостійних робіт); тестовий.</p> <p>Форми контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточний (опитування, тестування, веб-квести);

	<p>Критерії оцінки поточного контролю викладач повідомляє на першому занятті та перед кожними оцінюванням.</p> <ul style="list-style-type: none"> - проміжний (опитування); - підсумковий (залік).
Політика навчального курсу	<p>Пропущені заняття відпрацьовуються усно за темою заняття згідно графіка консультацій викладача.</p> <p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначаються Положенням про академічну доброчесність в Харківському національному університеті внутрішніх справ. http://univd.edu.ua/files/generaldocs/academic_integrity_provisions.pdf.</p> <p>Перевірка тексту робіт на наявність текстових запозичень здійснюється програмою UNICHECK.</p>
Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК),	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері виникнення, становлення, розвитку та функціонування держави і права, що передбачають застосування основних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.</p> <p>ЗК-1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК-14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>
Спеціальні компетентності (СК)	<p>СК-4. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єкта господарювання.</p> <p>СК-12. Здатність забезпечувати охорону прав і свобод людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічну безпеку і порядок.</p> <p>СК-13. Здатність ефективно застосовувати норми права в професійній діяльності.</p> <p>СК-14. Здатність застосовувати знання з</p>

	безпеки життєдіяльності в професійній діяльності.
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
<p>Тема № 1. Загальна характеристика держави.</p> <p>Основні теорії походження держави. Поняття, сутність та ознаки держави. Держава і влада. Поняття та види функцій держави. Форма держави: форма державного правління, форми державного устрою, державного (політичного) режиму. Народовладдя та його сутність. Основні форми та інститути демократії.</p> <p>Громадянське суспільство. Держава і громадянське суспільство. Україна як демократична, соціальна, правова держава.</p> <p>Боротьба України за незалежність. Незалежна і суверенна Україна як гарант євроатлантичної безпеки. Цільові санкції як легітимні засоби протидії російським порушенням міжнародного права. Стратегічна підтримка НАТО та Європейського Союзу України.</p>	
<p>Тема № 2. Механізм держави.</p> <p>Поняття, ознаки та структура механізму держави. Державний апарат: поняття та структура. Поняття, ознаки та види державного органу. Система державних органів. Глава держави. Законодавча, виконавча, судова гілки влади. Омбудсман. Державні установи. Державні підприємства. Недержавні організації: специфічні риси їх функціонування у механізмі держави.</p> <p>Система стримувань і противаг. Співвідношення і взаємодія держави та особи.</p> <p>Поняття воєнного стану. Військове командування. Військові адміністрації.</p> <p>Особливості діяльності органів публічної влади в умовах воєнного стану. Здійснення органами державної влади та органами місцевого самоврядування повноважень в умовах воєнного стану. Діяльність Президента України в умовах воєнного стану. Діяльність Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану. Діяльність судів, органів та установ системи правосуддя в умовах воєнного стану. Повноваження Генерального штабу Збройних Сил України. Повноваження військових адміністрацій. Залучення військових формувань та правоохоронних органів до здійснення заходів правового режиму воєнного стану. Взаємодія військового командування та військових адміністрацій з органами державної влади в умовах воєнного стану.</p> <p>Заходи правового режиму воєнного стану.</p>	
<p>Тема № 3. Поняття права. Норма права.</p> <p>Основні теорії походження права. Поняття і сутність права. Функції права. Цінність права. Об'єктивне і суб'єктивне право. Принципи права. Поняття і основні ознаки соціального регулювання в суспільстві. Система соціального регулювання. Соціальні норми, їх визначення та види. Поняття та ознаки норми права. Види норм права. Структура норми права: гіпотеза,</p>	

диспозиція, санкція.

Способи викладу правових норм у статтях нормативно-правових актів (прямий, посилковий і банкетний; казуїстичний, абстрактний).

Тема № 4. Джерела права. Система права та система законодавства.

Поняття та види форм (джерел) права.

Поняття, ознаки та види нормативно-правового акту. Класифікація нормативно-правових актів за юридичною силою: закони, міжнародно-правові договори, підзаконні нормативно-правові акти, нормативно-правові акти місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, локальні нормативні акти (підприємств, установ, організацій). Поняття та юридична природа актів Конституційного Суду України, Верховного суду.

Дія нормативно-правових актів у часі, в просторі та за колом осіб. Чинність нормативно-правових актів: у часі (вступ в силу та припинення дії нормативно-правового акту, пряма, зворотня і переживаюча дія нормативно-правового акту); у просторі (територіальний та міжтериторіальний принципи); дія нормативно-правових актів за колом осіб.

Поняття, основні ознаки і структура системи права. Галузь права. Загальна характеристика галузей права в Україні. Публічне і приватне право. Матеріальне і процесуальне право. Інститут права (суміжні інститути права). Співвідношення систем міжнародного і національного права.

Поняття, основні риси та структура системи законодавства. Співвідношення системи права та системи законодавства.

Поняття та особливості систематизація законодавства. Форми систематизації законодавства: кодифікація, інкорпорація, консолідація та облік.

Правове регулювання воєнного стану. Особливості дії нормативно-правових актів в умовах воєнного стану. Гарантії законності в умовах воєнного стану.

Тема № 5. Правові відносини.

Поняття та основні ознаки правових відносин.

Склад (структура) правових відносин: суб'єкти, об'єкти, зміст (юридичний, фактичний), юридичний факт. Суб'єкти правовідносин. Фізичні та юридичні особи. Правосуб'єктність фізичних осіб: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Правосуб'єктність юридичних осіб. Публічні (некомерційні) і приватні (комерційні) юридичні особи. Поняття та ознаки юридичної особи. Громадські об'єднання. Держава як суб'єкт правових відносин (адміністративних, цивільних, міжнародних та ін.). Поняття та види об'єктів правових відносин. Зміст правових відносин: суб'єктивні права й юридичні обов'язки.

Юридичні факти: поняття та ознаки. Класифікація юридичних фактів.

Тема 6. Правовий статус людини і громадянина. Інструменти захисту прав людини і громадянина.

Основи концепції прав людини. Історія ідеї прав людини. Ознаки прав людини. Поняття права людини. Зв'язок філософських понять «людська гідність», «свобода», «рівність» можуть мати з державою (державною службою). Обов'язки держави. Каталог прав людини. Міжнародний Білль про права людини. Права людини в Конституції України. Права людини і права громадянина. Цілісність і взаємозв'язок прав людини і громадянина.

Поняття та структура правового статусу людини, громадянина, іноземця. Співвідношення правового статусу людини, громадянина, іноземця. Суб'єктивні права. Юридичні обов'язки. Гарантії.

Правовий статус та обмеження прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та юридичних осіб іноземних держав в умовах воєнного стану. Неприпустимість використання правового режиму воєнного стану для захоплення влади та порушення прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб. Відшкодування збитків, завданих під час введення воєнного стану або повернення майна, що зберіглося.

Гендерна рівність в умовах воєнного стану.

Права дитини в умовах воєнного стану.

Захист прав людини і громадянина в умовах воєнного стану. Поняття та види інструментів захисту прав людини і громадянина. Звернення громадян. Адміністративне оскарження: підстави та порядок подання скарги. Дисциплінарна відповідальність. Особливості звернення до Конституційного Суду України, Вищого антикорупційного суду, звернення до місцевих, апеляційних судів, Верховного Суду. Звернення до Європейського суду з прав людини: підстави та наслідки. Медіація.

Тема № 7. Реалізація права.

Поняття та основні ознаки реалізації права. Форми реалізації права.

Правозастосування як особлива форма реалізації норм права.

Стадії застосування правових норм.

Правозастосувальний акт: поняття, властивості, види.

Прогалини у праві. Аналогія закону й аналогія права.

Тема № 8. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.

Поняття, ознаки й основні види правомірної поведінки. Правомірна поведінка та правосвідомість. Правомірна поведінка та правова культура. Правомірна поведінка та правове виховання. Поняття та ознаки правопорушення. Склад правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Причинно-наслідковий зв'язок між діянням та його наслідками. Зловживання правом. Поняття, ознаки та види юридичної відповідальності. Нормативні, фактичні та процесуальні підстави юридичної відповідальності. Виключення, обмеження та звільнення від юридичної відповідальності. Юридична відповідальність та

права людини. Презумпція невинуватості як гарантія прав людини та громадянина.

Відповідальність за порушення правового режиму воєнного стану. Правосуддя в умовах воєнного стану.

Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН - 22. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ПРН - 23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
	ПРН - 24. Забезпечувати охорону прав і свобод людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічну безпеку і порядок, застосовувати норми права в професійній діяльності.
Критерії оцінювання результатів навчання	<p>Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:</p> <ul style="list-style-type: none">- поточний контроль - 50 балів;- підсумковий контроль - 50 балів. <p>Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувача вищої освіти. Оцінка за аудиторну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які ним отримані на семінарських заняттях (здобувач має отримати не менш 5 позитивних оцінок) з коефіцієнтом 5. Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які отримані здобувачем за: цільові виступи (здобувач має підготувати не менш 2) з коефіцієнтом 5.</p> <p>Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, які отримані здобувачем протягом семестру, та балів, які</p>

			набрані на підсумковому контролі (заліку).	
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS				
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		
		Оцінка	Пояснення	
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.	
94-96				
90-93				
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.	
80-84				
75-79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.	
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не мають істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним	

65 – 69			матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60 – 64		Е	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно о («не зараховано»)	F X	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
Перелік питань до заліку			1. Основні теорії походження держави. 2. Поняття та ознаки держави. 3. Поняття та види функцій держави. 4. Загальна характеристика видів форм держави. 5. Форма державного правління. 6. Форма державного устрою. 7. Форма державного (політичного)

	<p>режиму.</p> <p>8. Народовладдя та його сутність.</p> <p>9. Основні форми та інститути демократії.</p> <p>10. Громадянське суспільство.</p> <p>11. Держава і громадянське суспільство.</p> <p>12. Україна як суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.</p> <p>13. Поняття воєнного стану та порядок його введення.</p> <p>14. Заходи правового режиму воєнного стану.</p> <p>15. Незалежна і суверенна Україна як гарант євроатлантичної безпеки.</p> <p>16. Поняття, ознаки та структура механізму держави.</p> <p>17. Державний апарат: поняття та структура.</p> <p>18. Поняття, ознаки та види державного органу.</p> <p>19. Особливості діяльності органів публічної влади в умовах воєнного стану.</p> <p>20. Взаємодія військового командування та військових адміністрацій з органами державної влади в умовах воєнного стану.</p> <p>21. Недержавні організації: специфічні риси їх функціонування у механізмі держави.</p> <p>22. Співвідношення і взаємодія держави та особи.</p> <p>23. Поняття, ознаки та класифікація видів права.</p> <p>24. Функції права.</p> <p>25. Принципи права.</p> <p>26. Соціальні норми, їх визначення та види.</p> <p>27. Поняття, ознаки та структура норми права.</p> <p>28. Способи викладу правових норм у статтях нормативно-правових актів.</p> <p>29. Поняття та види форм (джерел) права.</p> <p>30. Поняття, ознаки та види нормативно-правового акту.</p> <p>31. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі, за колом осіб.</p> <p>32. Поняття, основні ознаки і структура</p>
--	---

	<p>системи права.</p> <p>33. Загальна характеристика галузей права в Україні.</p> <p>34. Поняття, основні риси та структура системи законодавства.</p> <p>35. Співвідношення системи права та системи законодавства.</p> <p>36. Поняття, особливості та форми систематизація законодавства.</p> <p>37. Поняття та основні ознаки правових відносин.</p> <p>38. Склад (структура) правових відносин.</p> <p>39. Суб'єкти правовідносин.</p> <p>40. Юридичні факти: поняття та ознаки. Класифікація юридичних фактів.</p> <p>41. Правове регулювання воєнного стану.</p> <p>42. Особливості дії нормативно-правових актів в умовах воєнного стану.</p> <p>43. Гарантії законності в умовах воєнного стану.</p> <p>44. Поняття та структура правового статусу громадянина.</p> <p>45. Правовий статус та обмеження прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану.</p> <p>46. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та юридичних осіб іноземних держав в умовах воєнного стану.</p> <p>47. Гендерна рівність в умовах воєнного стану.</p> <p>48. Права дитини в умовах воєнного стану.</p> <p>49. Захист прав людини і громадянина в умовах воєнного стану.</p> <p>50. Поняття та види інструментів захисту прав людини і громадянина.</p> <p>51. Поняття та структура правового статусу людини.</p> <p>52. Права і свободи людини і громадянина, які протягом дії воєнного стану можуть обмежуватися.</p> <p>53. Відшкодування збитків, завданих під час введення воєнного стану або повернення майна, що зберіглося.</p>
--	--

	<p>54. Зловживання правом.</p> <p>55. Поняття, ознаки й основні види правомірної поведінки.</p> <p>56. Поняття, ознаки та склад правопорушення.</p> <p>57. Поняття, ознаки та види юридичної відповідальності.</p> <p>58. Відповідальність за порушення правового режиму воєнного стану. Правосуддя в умовах воєнного стану.</p> <p>59. Нормативні, фактичні та процесуальні підстави юридичної відповідальності.</p> <p>60. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.</p>
--	---

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна та наукова література:

Основна:

1. Загальна теорія права : підручник / [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.
2. Теорія держави і права : підруч. / за заг. ред. О. М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6689/Teoriia%20derzhavy%20i%20prava_pidruchnyk_KhNUVS_2018.pdf?sequence=4&isAllowed=.
3. Теорія держави і права : підруч. / кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016 ; Ліра ЛТД. 480 с. <http://surl.li/ifuwqm>.
4. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с. URL: <http://surl.li/fumjq>.

Додаткова:

1. Атаманова Н. В. , Тицька Я. О. Теоретико-правові аспекти реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина в демократичному суспільстві. Juris Europensis Scientia. 2022. № 1. С. 3-6.
2. Борщевський В., Василиця О., Матвеев Є. Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. Держава та регіони. 2022. № 2. С 30-35. URL: <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/3218>.
3. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/ac7bb7eb-c151-4cbe-9a21->

1694ad17b988.

4. Воєнний стан в Україні. Актуальні роз'яснення, гарантії дотримання законності, заборони і обмеження, нормативне забезпечення К. : ВД «Професіонал», 2022. 226 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/voienniy-stan-v-ukraini-aktualni-rozyasnennya-garantii-dotrimannya-zakonnosti-zaboroni-i-obmezhennya-normativne-zabezpechennya.pdf>.

5. Гетьман Є. А., Мерник А. М., Шаповал Р. В. Відносні права людини в умовах особливих правових режимів. Вісник Національної академії правових наук України. 2022. Т. 29, № 1. С. 26-38.

6. Губанов О. Питання балансування свободи вираження поглядів і безпекових факторів під час воєнного та надзвичайного стану. Право України. 2022. № 8. С. 95-107.

7. Державознавство : підручник / Володимир Сухонос, Віктор Сухонос, Анатолій Куліш, Руслан Білокінь; за ред. Володимира Сухоноса. Суми : Університетська книга, 2021. 492 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81534>.

8. Діяльність державних органів в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. 498с. URL: <https://cutt.ly/eNZFAjy>.

9. Загоруй І. С. Теорія держави та права: навчальні матеріали для підготовки до державного іспиту : метод. рек. / І. С. Загоруй, Л. М. Загоруй ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Сєверодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 451 с., С. 91-106, 111-144.

10. Іванов І. В., Супрун В. М. Міжнародні та європейські стандарти дотримання принципу гендерної рівності в умовах воєнного стану: соціально-правовий аспект. Наукові записки: Сер. Право. 2023. Вип. 14. С. 21-26.

11. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність як форма державно-правового примусу: монографія. Харків: Вид-во «НТМТ», 2017. 348 с., С. 6-220. URL: <http://surl.li/ielk>.

12. Каленіченко Л. І., Слинько Д. В. Особливості діяльності національного агентства з питань запобігання корупції в умовах воєнного стану. Право і безпека. 2023. № 1(88). С. 25-34.

13. Каленіченко Л. І., Слинько Д. В. Поняття, ознаки та види корупції. Право і безпека. 2022. № 1(84). С. 39-46.

14. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави та права: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2018. 716 с., С. 61-172, 198-216, 238-269.

15. Ковальчук В., Токарська А. Філософія діалогу державі і суспільства. Право України. 2022. № 5. С. 124-134.

16. Ковбаса В. М., Кусько Р. В., Дрозд Т. В. Діяльність Національної поліції в умовах воєнного стану: окремі проблемні

питання. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 6. С. 245-248.

17. Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану : матеріали наук. семінару (23 червня 2022 р.) / Львів. держ. ун-т внутр. справ, Львівська лабораторія прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України. Львів : ЛьвДУВС, 2022. 315 с. URL: <https://cutt.ly/ANZmHq3>.

18. Корелова В., Рябченко Я., Солодка А. Вплив правового режиму воєнного стану на діяльність Кабінету Міністрів України та військових адміністрацій. Проблеми законності. 2023. Вип. 161. С. 119-138.

19. Косович В. Напрямок дії нормативно-правових актів у часі: необхідність нормативного визначення. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2023. № 76. С. 3-8.

20. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права: Підручник. Практикум. Тести. К.: Юрінком Інтер, 2019. 584 с. URL: <https://studies.in.ua/krestovska-nm-teorija-derzhavy-i-prava>.

21. Лепеха В. О., Пряміцин В. Ю. Свобода як цінність в умовах правового режиму воєнного стану. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. № 1. С. 13-17.

22. Лук'янов Д. В. Теорія держави і права : посіб. для підгот. до іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, Г. О. Христова; за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2018. 196 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/183/1-20.pdf>.

23. Лялюк О. Правове регулювання компетенції місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні. Проблеми законності. 2023. Вип. 160. С. 6-23.

24. Магновський І. Й. Конституційність нормативних актів крізь призму верховенства Основного Закону держави. Наукові праці НУ ОЮА. 2023. Т. XXXII. С. 85-93.

25. Маєтний М. І. Правові підстави для обмеження прав і основних свобод людини в умовах воєнного стану. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. № 2. С. 13-17.

26. Марченко Д. В. Зміни правової системи України в умовах воєнного стану. Трансформація правових систем в умовах збройних конфліктів : матер. круглого столу (м. Одеса, 10 лютого, 2023 р.) / НУ «ОЮА», кафедра міжнародного та європейського права. Одеса : НУ «ОЮА», кафедра міжнародного та європейського права, 2023. С. 100-106. URL: <http://surl.li/ixzyx>.

27. Мерник А. М., Зінченко О. В. Теоретико-правовий аспект обмеження окремих прав людини в умовах особливих правових режимів. Вісник Національної академії правових наук України. 2022. Т. 29, № 2. С. 105-118.

28. Погрібний І. М. Генеза складу правових відносин. Право і

безпека. 2022 № 3(86). С. 160-170.

29. Полєва Я. В., Дергачов Є. В. Правовий нігілізм: теоретичний та практичний аспекти. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. № 1. С. 18-22.

30. Сухонос В.В. Теорія держави і права : підруч. Суми: Університетська книга, 2023. 544 с.

31. Теорія держави і права : підручник / В. М. Марчук, Л. В. Ніколаєва, Т. О. Гуржій та ін. ; за заг. ред. Л. В. Ніколаєвої, Т. О. Гуржія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 424 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjIYNw==/19b34cd89dca5cd2b92d02508b81dbfb.pdf>.

32. Терещук М. М. Юридична відповідальність: теоретико-правовий аналіз. «Jurnalul juridic national: teorie și practică». 2015. № 2. С. 18–21.

33. Флоріан Енке. Незалежна і суверенна Україна є ключем до євроатлантичної безпеки. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2020/07/08/nezaleyona-suverenna-ukrana-klyuchem-do-vroatlantichno-bezpeki/index.html>.

34. Яїцька Д. І. Особливості участі громадян у публічному управлінні в умовах воєнного стану в Україні. Проблеми законності. 2022. Вип. 158. С. 29-46.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України; Акт від 24.08.1991 № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>.

3. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.

4. Загальна декларація прав людини: Резолюція 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ukr).

6. Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах від 24.05.1993. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/616_174.

7. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон

України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

10. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>.

11. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.

12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.

13. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>.

14. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

15. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>.

16. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.

17. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

18. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2365-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>.

19. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>.

20. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 01.10.2011 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.

21. Про приєднання України до Статуту Ради Європи: Закон України від 31.10.1995 № 398/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

22. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і свобод людини 1950 р.: Закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

23. Про ратифікацію Протоколу до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства: Закон України від 21.09.2011 № 3764-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3764-17#Text>.

24. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.

25. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

26. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України у чинній редакції від 31.03.2023 № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

27. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.

28. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

29. Про облік внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#Text>.

30. Про Рекомендації парламентських слухань «Становище жінок в Україні : реалії та перспективи»: Постанова Верховної Ради України від 29.06.2004 № 1904: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1904-IV#Text>.

31. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-%D0%BF#Text>.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>.

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

3. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України. URL: <https://ombudsman.gov.ua/>.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

5. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.gov.ua>.

6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

7. Наукова бібліотека Харківського національного університету внутрішніх справ. URL: <https://lib.univd.edu.ua/>.

8. «WikiLegalAid» довідково-інформаційна платформа правових консультацій. URL: <https://wiki.legallaid.gov.ua/>.

9. Онлайн курс «Права людини для держслужбовців». URL:

<http://surl.li/jnoza>.

10. Онлайн курс «Людина та держава. Правила гри». URL:
<http://surl.li/jnozk>.